

نخستین لومر

پانزدهمین جشنواره فیلم فجر

شیرین لعل نه شیرینی

نۆختەم ئۆمەر

دېڭىز ئۆستىكى سۈيگۈ

(ھېكايىلەر)

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

دېلغۇللۇقتىكى سۆيگۈ (ھېكايىلەر)

ئاپتورى : ئەختەم ئۆمەر

مەسئۇل مۇھەررىرى : بارىجان زەپەر

مەسئۇل كوررېكتورى : گۈلشەھەر نىغمەت

تەكلىپلىك كوررېكتورى : رىشت ھاجى ۋاھىدى

مۇقاۋا لايىھىلىگۈچى : ئەكبەر سالىھ

نەشر قىلىپ تارقاتقۇچى : شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

تېلېفون : 0991-2827472

ئادرېسى : ئۈرۈمچى شەھىرى جەنۇبىي ئازادلىق يولى 348 - نومۇر

پوچتا نومۇرى : 830001

باسقۇچى : شىنجاڭ جىنپەن مەتبەئەچىلىك چەكلىك شىركىتى

ساققۇچى : شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق شىنخۇا كىتابخانىسى

فورماتى : 880×1230 مىللىمېتىر 1/32

باسما تاۋىقى : 12

نەشرى : 2008 - يىل 10 - ئاي 1 - نەشرى

باسمىسى : 2008 - يىل 10 - ئاي 1 - بېسىلىشى

تراژى : 1-5000

كىتاب نومۇرى : ISBN 978-7-228-11820-5

باھاسى : 34.00 يۈەن

图书在版编目(CIP)数据

胆怯的爱：维吾尔文/艾合塔木·吾买尔著. —乌鲁木齐：
新疆人民出版社，2008. 9

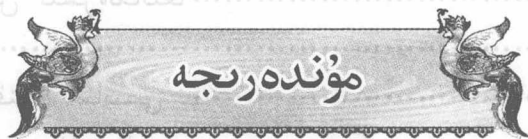
ISBN 978-7-228-11820-5

I. 胆… II. 艾… III. 短篇小说—作品集—中国—当代—
维吾尔语（中国少数民族语言） IV. I247.7

中国版本图书馆 CIP 数据核字（2008）第 138732 号

作 者	艾合塔木·吾买尔
责任编辑	巴力江·孜帕尔
责任校对	古丽夏尔·尼格买提
特约校对	热西提·瓦依提
封面设计	艾克拜尔·萨力
出版发行	新疆人民出版社
电 话	(0991)2827472
地 址	乌鲁木齐市解放南路 348 号
邮 编	830001
印 刷	新疆金版印务有限公司
经 销	新疆维吾尔自治区新华书店
开 本	880×1230 毫米 1/32
印 张	12
版 次	2008 年 10 月第 1 版
印 次	2008 年 10 月第 1 次印刷
印 数	1—5000
定 价	34.00 元

.....	807
.....	808
.....	809
.....	810
.....	811
.....	812
.....	813
.....	814
.....	815
.....	816
.....	817
.....	818
.....	819
.....	820
.....	821
.....	822
.....	823
.....	824
.....	825
.....	826
.....	827
.....	828
.....	829
.....	830
.....	831
.....	832
.....	833
.....	834
.....	835
.....	836
.....	837
.....	838
.....	839
.....	840
.....	841
.....	842
.....	843
.....	844
.....	845
.....	846
.....	847
.....	848
.....	849
.....	850
.....	851
.....	852
.....	853
.....	854
.....	855
.....	856
.....	857
.....	858
.....	859
.....	860
.....	861
.....	862
.....	863
.....	864
.....	865
.....	866
.....	867
.....	868
.....	869
.....	870
.....	871
.....	872
.....	873
.....	874
.....	875
.....	876
.....	877
.....	878
.....	879
.....	880
.....	881
.....	882
.....	883
.....	884
.....	885
.....	886
.....	887
.....	888
.....	889
.....	890
.....	891
.....	892
.....	893
.....	894
.....	895
.....	896
.....	897
.....	898
.....	899
.....	900

1	قاجىرىغان تىنىق
7	خوتۇننىڭ ئاشنىسى
13	ئۇيغۇرلۇق سەھەر
32	قەدىمىي زەرداب
60	شائىر
66	كېچىنىڭ كۆزى
88	تۈگمەس ئازاب
100	لەنجۇ كوچىسىدىكى بىر ئۇيغۇر
124	ساماۋى چەمبىرەك
127	دېلغۇللۇقتىكى سۆيگۈ
130	قارا جاڭگال
136	مەن ياشىغان دۇنيا
142	قىرتاق سوققا
146	قىز كېتىدۇ
158	ئۈرۈمچىنىڭ ئارقا كوچىسى
164	كونا پاختا

189	 بوران
194	 تورغاي
200	 تىرىلىش
208	 رېستوراندىن ئىشرەتخانىغا
217	 چىراغ
221	 كونا قالپاقنىڭ سايىسى
225	 شامال ئۆتمەيدىغان تام
239	 شېرىك
242	 رەمبال
249	 ئۇزاق كېچە
269	 ئەڭ ئاخىرقى تارىم يولۋىسى
280	 مۇسا كالا پوقى
317	 قارچىغا بالىسى
335	 ئۇلاق
345	 ھېبىننىڭ ئالا مۈشۈكى
355	 كېچىدىكى مەرگەن

100	 رەھبەر رەھبەر رەھبەر
141	 رەھبەر رەھبەر رەھبەر
187	 رەھبەر رەھبەر رەھبەر
181	 رەھبەر رەھبەر رەھبەر
181	 رەھبەر رەھبەر رەھبەر
141	 رەھبەر رەھبەر رەھبەر
141	 رەھبەر رەھبەر رەھبەر
821	 رەھبەر رەھبەر رەھبەر
181	 رەھبەر رەھبەر رەھبەر

قاغىرىغان تىنىق

پەقەت يىقىلىپ ياتقىنىمىزلا بىلىمەن . بۇ يىقىلىش ئۇيغۇننىڭ بېسىپ كەلگىنىمۇ ، كېسىلىمنىڭ تۇتۇپ قالغىنىمۇ ياكى ئۆلۈپ قالغىنىمۇ ، بىلىمەيمەن . ئايىغىمنىڭ ئۈچىنى بىرنەرسە يالغاندەك قىلدى ، ھەقىچان سۇ ياكى قۇم بولۇشى مۇمكىن . سەزگۈلىرىم ئۆلگەندەك قىلىدۇ . بەدىنىمدە گۆشۈم بارمىكىن ؟ بەلكىم گۆش ئارىلاپ يىپ تارتقان تومۇرلىرىم يۈگۈرۈپ كېتىۋاتقان ، زورۇقۇپ ئېگىزلەۋاتقان ئادەمنىڭ تومۇرىدەك قارامتۇل ، كۆكۈچ تۇرغاندۇ . ھازىر چۈش كۆرۈۋاتىمەنمۇ ياكى ئۆلۈپ بولغاندىن كېيىن روھىم سەيلە قىلىۋاتامدۇ ؛ تومۇرۇم باردەك ، تېخى قۇرۇپ كەتمىگەندەك . ئۇنىڭدا پەقەت ئېرىق ئاستىغا ئولتۇرۇشۇۋالغان شىلىمشىق لايغا ئوخشاش بىرنەرسە باردەك قىلىدۇ . ئۇنىڭ رەڭگى بۇرۇنقىدەك قىزىلمىكىن دەي دېسەم ، مەن يا ئۆلگىنىمنى ، يا ئۇخلاۋاتقىنىمنى بىلىمەي سوزۇلۇپ ياتىمەن ، پەقەت شۇنى ، ئېگىز قۇم بارخىنى ئۈستىدە ياتقىنىمنى غۇۋا ھېس قىلىمەن . مەن ئۆلۈم بىلەن چۈشنىڭ ئارىلىقىنى نېمە دەپ ئاتايدىغانلىقىنى بۇرۇنمۇ ئاڭلاپ باقمىغان . تومۇرۇم قۇرۇپ كەتمىگەن بولسا ، ئۇنىڭدا قالغىنى قىزىل قان ئەمەستۇ . ئۇزاق ، ناھايىتى ئۇزاق قىمىر قىلماي يېتىۋېرىپ قېنىمنىڭ رەڭگى ئېھتىمال يىرىڭدەك ئاقۇچ بىرنېمىگە ئۆزگىرىپ كەتكەن بولسا كېرەك . بۇنىمۇ تولۇق راست دېيەلمەيمەن ، قان ئارىلاش يىرىڭ ياكى تولۇق يېتىلىپ بولالمىغان

يېرىڭ بولۇشى مۇمكىن . ئۇ ئېقىۋاتامدىكىن دېسەم ، شەپسىز ؛
ئاقمامدىكىن دېسەم ، بىر چاغلاردا (كېچىدىمۇ ، كۈندۈزدىمۇ ،
سۈبھىدىمۇ ، بىلمەيمەن) قىلدىن ئىنچىكە يىپ سۆرەلگەندەك
ناھايىتى زەئىپ بىر شەپە كەلدى . مەن بۇنى شەپە دەپ
سەزگۈلىرىمنى يىغىپ بولغۇچە (سەزگۈلىرىمنىڭ راست بار -
يوقلۇقىغا ئىشەنمەيمەن) غايىب بولدى . شۇ شەپە راست بولغانمۇ ،
يوق ، ھازىرلا ئۆتۈپ كەتتىمۇ . بەلكىم ھازىر ئۇنداق شەپە
بولمىغاندۇ . قەدىمكى بىر شەپىنى چۈشەنگەن ئوخشايمەن دەپ
قالدىم .

قارىغاندا تەنلىرىمنىڭ گۆشلىرى سىزىپ تۈگەپ ،
سۆڭەكلىرىم قاقشال بولۇپ قالغان ئوخشايدۇ . قۇم ئۈستىگە
يىقىلغان چاغلىرىم راست ئېسىمدىمۇ ياكى شۇنى چۈشەنمەيمەن ؟
بەدەنلىرىمنى بىر قىز سىلىغان . ئۇيقۇلۇقمۇ ، يېرىم ھوشسىزمۇ ،
يەنىلا ئېسىمدە يوق . كۆزۈم ئاجىز كۆرۈش سەزگۈسىدە قىزنى
كۆرگەن . كۆرۈۋېتىپ كۆرۈش سېزىمىم يوقالغان . يەنە
كۆرۈۋاتقاندا ، يەنە كۆزۈم يۇمۇلۇپ قېلىپ قىيىنلىپ ئاجسام يەنە
يۇمۇلۇپ قالغان . شۇ تەكرار ئېچىلىش - يۇمۇلۇشلار ئىچىدە
سۈمبۈل چاچ ، ئۇزۇن كىرىپكىلىرى ئالمىدەك يۈزىگە سايە تاشلاپ
تۇرغان بىر قىز لاكلانغان ئۇزۇن تىرناقلىق قوللىرىنى ئاق شايى
ئىچىدىن ئاي نۇرىدەك سوزۇپ چىقىرىپ بەدەنلىرىمنى سىلىماقتا
ئىدى . ھەممە يېرىمگە ئىللىق سېزىم تارقالدى . مەندە بىر
چاغلاردىكى غالجىرلىشىپ تۇرىدىغان ئەسەبىي يىگىتلىكىمدىن
ئەسەرمۇ يوق . قىزنىڭ سىلىشىدىن ئويغانمىغان يىگىت ھەرقاچان
ئۆلگەن يىگىت . دېمەك ، مەن ئۆلگەن ئوخشايمەن . ئەمما ، بۇنىڭغا
تەن بەرگۈم يوق . قارىغاندا يۈرىكىم سەل قىمىرلىغان ئوخشايدۇ .
مەن نېمە بولدۇم ؟ ئۆلسەممۇ ئاياللارغا بولغان تەئەللۇقاتىم
ئۆلمىگەندۇ دەپ ئويلىدىم . بىر چاغلاردا مەدداھنىڭ ئاغزىدىن ئادەم
ئۆلۈپ دوزاختا كۆيۈپ پاكلىنىپ جەننەتكە كىرگەندە ، قىز ئالغان

خوتۇنى بىلەن جەننەتتە يەتمىش ئىككى خىل نۇر ئىچىدە
ئۇچرىشىدۇ. ئەرنىڭ كۆزى بۇ نۇرلاردىن ئالا چەكمەن بولىدۇ.
چۈنكى جەننەتتىكى ھەربىر نۇر جەننەتتىن شۇ ئەرگە ئاتا قىلىنغان
بىردىن قىز بولۇپ، ئەر بىرلا ۋاقىتتا خوتۇنىدىن باشلاپ ئاشۇ
يەتمىش ئىككى قىز بىلەن بىرگە بولىدۇ. شۇ چاغدىمۇ ئۇنىڭ
يىگىتلىكى بېسىلمايدۇ، قىلچە چارچىمايدۇ. ئاشۇ ھۆر - پەرىلەرمۇ
يەنىلا قىز پېتى قېلىۋېرىدۇ. ئەر بۇ ئالەمدە يات ئايال بىلەن بىر
قېتىم ھارام مۇناسىۋەتتە بولسا، جەننەتتىكى نېسۋە - ھۆرلەردىن
بىرى ئازلايدۇ، دەپ ئاڭلىغان. توۋا، ئەر ئۆلىمۇ يىگىتلىكى
ئۆلمەيدىكەن، دەپ خۇشال بولغانىدىم. ئەمدى ئۆلگىنىمنى
بىلىمەيمەن، ھەرقاچان ئۆلىمىدىم دەپ ئويلايمەن. مانا كۆزۈمنى
زورۇقۇپ ئاچتىم. يەنە بىر قىز، ياق... ئوخشىمايۋاتىدۇ، پەقەت
ئورنى ئالغان ئاق شايىسىلا كۆرۈنىدۇ. ئوبدانراق زەن سالسام ئۇ
قارا سۇمبۇل چاچ ئەمەس، سېرىق بۇدۇر چاچ، ئاق يۈز، قارا
كۆز ئەمەس، سېرىق يۈز، يېشىل كۆز؛ قارا كىرىپىكلىرى مەڭزىگە
سايە تاشلاپ تۇرىدىغان ئەمەس، سېرىق كىرىپىكلىرى قايرىلىپ
تۇرىدۇ. بىر گۈزەلمۇ؟ بىر جۈپ گۈزەلمۇ؟ بەلكىم ئىككىلىسى
بىر گۈزەل. ھەرقاچان بۇ گۈزەل شەرق گۈزىلىدەك كۆرۈنۈپ
يىگىتلىكىمنى ئويغىتالماي، غەرب گۈزىلىدەك قىياپەتكە
كىرىۋالغان ئوخشايدۇ. ھەي ئاللا، بۇ نېمە كارامەت؟! ئەر ئۆلىمۇ
يىگىتلىكى ئۆلمەيدىغان قىلىپ ياراتقانكەنەن، قېنى مېنىڭ
يىگىتلىكىم؟ ۋاي توۋا قىلدىم. خۇدا گۇناھىمنى مەغپىرەت
قىلغايەن. ئالجىپتىمەن، مېنىڭ ئۆلگەن - ئۆلمىگەنلىكىم ئېنىق
ئەمەس. ئۆلدۈممىكەن دېسەم ئۆلۈمنىڭ ئالامىتى قويۇق. ئاھ،
مېنى ئۆلۈك بىلەن تىرىكنىڭ ئارىلىقىدا قويغان ئوخشىماسەن؟
ئۆلىسەم دوزاخقا سالاتتىڭ، چۈنكى مەن سېنىڭ سىناق -
پەرمانلىرىڭنى ئادا قىلمىغاننىڭ سىرتىدا ئۆزۈمنىمۇ، ئانامنىمۇ خار

قىلىدىم . ئۇ ياقا يۇرتقا بارماي تۇرۇپ مۇساپىر ، خار - زار بولدى . شۇنىڭ ئۈچۈنلا دوزاختا كۆيىدىغانلىقىم كۆڭلۈمگە ئايان . بۇلارنى كۆڭلۈمگە سالغان ھەرقاچان ئۆزۈڭ . دوزاخقا سالمايغىنىدىكىن ئېھتىمال ئۆلىمىگەندىمەن . سېرىق چاپلىق ، يېشىل كۆزلۈك جانانم مېنى سۈمبۈل چاپلىق ، قارا شەھلا كۆزلۈكۈمدەك مامۇق قولىدا سىلاۋاتىدۇ . بۇلۇتتەك كۆكسىنى قاغىرىغان مەيدەمگە يېقىۋاتىدۇ . قېنى مەندىكى يىگىتلىك ؟ ئىككى تەنلىك ، بىر يۈرەكلىك قىز . ھەي ، تىرىك ياكى ئۆلۈك ۋاقتىدا ئۇچرىغان بولساڭلار مۇشۇ قۇمدا سىلەرنى دېڭىزدىكى بېلىقتەك ياپراتماسىدىم . ئەمدى ئۇنداق قىلالمايمەن . مەن ئەسلىدە ئەر ئىدىم . يىگىتلىكىم ئۆلگەندىن كېيىن مەن ئەرگىمۇ ، ئايالغىمۇ ئوخشىمايدىغان ، ھاياتنىڭ لەززىتىدىن مەھرۇم بولۇپ خۇدانىڭ لەنىتىگە قالغان بىر مەخلۇققا ئايلاندىم . شۇ تاپتا ئۆلۈكتەك سوزۇلۇپ بىھوش ياتماقتىمەن . ھېسسىياتىمىز ناچىنىس ئىسكىلىت . ياق ، ئىسكىلىتمۇ ئەمەس . بىر يەرلىرىم قاقشال بولسىمۇ ئەپلەشمىگەن يەرلىرىمدىن يەر مەرىزىدەك گۆشلىرىم ئۆسۈپ ، ئۇنى ئۇزۇن ، ئېشەك قۇيرۇقىدەك مويلار بېسىپ كەتتى . يېلىنىجىغان تىنىقلار قاغىرىغان زەئىپ دىماغلىرىمغا تەسىر قىلمايدۇ ، ئاھ ، گۈزىلىم ، ياق ، سەن ئالۋاستى . مېنى ئۆلۈك بىلەن تىرىك ئارىلىقىدا ياتقۇزۇپ قويغان ، قۇيرۇقۇمنى قۇمغا باستۇرغان دەل ئىككى تەنلىك ، بىر يۈرەكلىك قىز سۈرىتىدىكى ئىككى يۈزلۈك ئالۋاستى . مېنىڭ يىگىتلىكىمنى ئۇ يۇمشاق قوللىرى ، شېرىن لەۋلىرى ، يۇمران كۆكسى بىلەن شوراپ خوراتقان . ئاھ ... ئالچىپتىمەن ، راست ئالچىپتىمەن ! چۈشەنمىگەندىمەن تايىنلىق . مەن ئۆلۈك بىلەن تىرىك ئارىلىقىدا قۇمدا سوزۇلۇپ ئوڭدا ياتقان يېرىم تەنلىك بىر مەخلۇق . يا قەبرىگە كىرمىگەن ئۆلۈك ، يا قەبرىدىن قاچقان تىرىك . مەن شېھىت بولغان

ئوخشايىمەن . ئۇنداقمۇ ئەمەستۇرمەن . مۇشۇنداق سوزۇلۇپ يېتىپ
ئۇزاققىچە ئۆلمەيدىغان ئوخشايىمەن . شامال چىقسا قاپقىم
تارتقاندەك قىلىدۇ . سەزگۈلىرىم قاپقىمدىن قومۇش ئۈنگەننى
بېشارەت قىلدى . قومۇشقا قاغلار قونۇۋاپتۇ . ئۇلار كۆزۈمنى
ماراپ قاقلىدىشىدۇ . شۆلگەيلىرىنى ئېقىتىشىدۇ . مەن كۆزۈمنى
جىن چىراغىدەك پىلىدىرلىتىپ ياتىمەن . ئۇلار سەل ئەيمىنىدۇ .
ئەگەر پەسكە چۈشىدىغانلا بولسا كۆزلىرىمنى چوقۇپ يەپ كېتىشى
تۇرغان گەپ . ئاۋازىم چىقمايۋاتىدۇ ، چۇقان سېلىپ ئۇلارنى
ئۈركۈتۈۋېتەلمەيمەن . ئىككى قولۇم كېرەككە كەلمەيدۇ ،
تېپەلمەيمەن . يىڭنە سانجىغاندەك ئاغرىق سېزىمەن ، شۇ چاغدا ، يەنە
يۈرىكىمنىڭ بارلىقىنىمۇ غۇۋا ھېس قىلىمەن . كۆزۈمگە ھەر خىل
ھايۋانلارنىڭ قان تامچىلىغان تەلەتى پەيدا بولىدۇ . كېيىن
چىشلەيدۇ...

تىنىقلىرىم ھاياتىمدۇ ؟ تىنىمسام ئۆلدۈم . ئۇزاق زاماندىن
بېرى مەن بېھوش سوزۇلۇپ ياتقان قۇملۇققا تىرىك ئادەم ئاياغ
باسقانمىدۇ ؟ ئەگەر تىرىك ئادەم ئاياغ باسسا ، ئۇ ماڭا يېقىنلاپ
كەلسە ، مېنىڭ گۆشۈمدىن ئوزۇقلانغان يىرتقۇچىلار پىتىرارمۇ ؟
ئولجىسىغا چىدىماي ئۈنىمۇ قوشۇپ يىقتىرارمۇ ؟ تىرىك ئادەم كەلسە
بۇلار پىتىراپ كېتىدىغاندەك . ئۇ ئادەم مېنى يۆلەپ ئولتۇرغۇزۇپ
قارايدىغاندەك قىلىدۇ . راست ، مەن چۈشەنمەيتىمەن ، خىيالىمۇ
قىلمايتىمەن . مېنى بىرى يۆلەۋېتىپتۇ . بىر جۈپ يېشىل نۇر
كۆزۈمنى چىقىپ كەتتى . ئۇزاق يىل ئاپتاپ كۆرمىگەندەك ، ھېچ
نەرسىنى پەرق ئېتەلمىدىم . كۆز ئالدىم ئاستا - ئاستا سۈزۈلدى .
چۆچۈپلا ھوشۇمدىن كەتتىم . مېنى يۆلىگىنى ئاجايىپ بىر
مەخلۇق . بېشى بۆرىگە ئوخشايدۇ ، تېنى چۈپۈرلۈك ، ئەمما ئادەمگە
ئوخشايدۇ . بۇ ئادەم ئەمەس ، بۇنداق ئادەمنى مەن ھەرگىز كۆرۈپ
باقمىغان ، ئاڭلاپمۇ باقمىغان . بىر چاغدا يەنە ئاستا - ئاستا ئىلغا

قىلالىدىم . ناھايىتى يىراقتا ... ۋاھ ، مەن يۇلتۇزنى كۆرمىگىلى
 قانچە ۋاقىتلار بولغاندۇ . يىراقتىن ، يىراق كۆكتىن بىر جۈپ
 يۇلتۇزنى كۆردۈم . يۇلتۇز شۇنچە روشەن كۆرۈندى . كۈمۈشتەك
 نۇر ئەمەس ، بىر خىل كۆك نۇر چاقتايدۇ . يۇلتۇزنى ئوراپ غۇۋا
 بىر چىراي يەنە كۆرۈنۈپ يەنە يوقايدۇ . بۇلار بىر جۈپ يۇلتۇزدەك
 ۋە يەنە بايقى بۆرىنىڭ كۆزىدەك كۆرۈنىدۇ . غۇۋا چىرايلار ئاشۇ
 كۆك نۇرلۇق بىر جۈپ يۇلتۇزغا يېقىن كۆرۈندى . چەكچىيىپ
 تۇرغان ئېيىق ، يەنە ھېلىقى تۈكلۈك ئۇزۇن تۇمشۇق مەخلۇق يەنە
 قانداقتۇر غۇۋا چىرايلار چەكچىيىپ قاراشقانداك قىلدى . كۆك نۇر
 چاقنىغانچە تىنىقلىرىم پەيدا بولۇپ كۈچەيمەكتە ئىدى .

خوتۇننىڭ ئاشنىسى

— ئىست سەندەك نېمىگە خوتۇن بولغۇچە ئى کوچىدىكى مەدىكارغا خوتۇن بولساممۇ ، بېشىغا ئېلىپ خوتۇن قىلار ئىدى ، — دېدى خوتۇنى چىرايلىق قوللىرىنى ئېرىنىڭ تاتىرىپ قورۇلۇپ كەتكەن يۈزىگە شىلتىپ تۇرۇپ .

— سەن... سەن... ھېلى باكا بىر قويۇپ ئوتتۇز ئىككى چىشىنى تۆكۈۋېتىمەن ماۋۇ كاسكىنىڭ ، ئاغزىغا بېقىپ سۆزلە دەيمەن ، — ئېرى ئۇرىدىغاندەك مۇشتۇمنى كۆتۈرۈپ دېۋەيلىدى . — بولسا بىرنى قويۇپ باقە قېنى ، ئاناڭ شۈمەك سالغان بولغاندىكىن لەۋزىگە تۇرۇپ بىرنى سالە . سېنىڭ مۇشتۇڭ قانداق بولىدۇ بىر كۆرەي . بىرنى قويدۇرالمى كېلىۋاتىمەن ئىتتىكرەك قۇتۇلارمەن دەپ ، — دېدى ئايالى چىرايلىق مەڭزىنى ئېرىنىڭ ئۆزىگە تەڭلەنگەن مۇشتىغا يېقىن ئەكېلىپ .

— مانا ئەمەسمە ، بىرنى قويىمەن دەپ بولغۇچە كۆكەملىك قىلىپ ئاران تۇرسەن ئالەمنى مالەم قىلىپ مېنىڭ يۈزۈمنى چۈشۈرگىلى ، ھەممىلا يەردە داد ئېيتىپ ئەرز قىلىپ يۈرەرسەن ھەقىچان ؟

— يا ئەرز قىلارمەن ، يا قىلماسمەن ، بىرنى قويىمەن قېنى ئەر كىشى بولساڭ .

— ئوبدان خوتۇن ، ئادەمنى ئۇنداق خاپا قىلما دەيمەن ، باكا ئۇرسام ساڭىمۇ ، ماڭىمۇ پايدىسى يوق ، ئۇرماي مۇشۇنداق

چىرايلىق مەڭزىڭگە سۆيۈپ قويماي .
ئېرى ئاغزىنى ئەكىلىشىگە ئاران تۇرغان خوتۇنى يەنە ئاغزىنى
قويۇۋەتتى :

— تۇفى ! يۈزى قېلىن ئوغرى ، سەندەك نېمىنىمۇ ئەر كىشى
دېگىلى بولامدۇ ، يا پىياز ئەمەس ، يا لازا . يا ئەرلەرگە خاس
ۋىجداننىڭ بولمىسا سېنىڭ . ئەر كىشى دېگەن سەندەك لاۋزا -
تېنىقسىز بولماس دۇنيادا ، ئىست ، ئىست... نېمىشقىمۇ تېگىپ
قالغان بولغىتتىم بۇ لىڭتاسمىغا ؟ كۈچىدىكى ھارۋىكەشكە تەگكەن
بولساممۇ ئېتىنى ئون قېتىم قامچىلىغاندا بولسىمۇ بىر قېتىم
ئاچچىقى كېلەتتى .

— نېمىشقا ھارۋىكەشكە تەگمەي ماڭا تەگكەن ؟ ھە قاچان
خىزمەت ئورنۇم يۇقىرى بولغاچقا مائاشىمنى دەپ تەگكەن
بولغىتتىڭ - ھە ، — ئەر غالىبلارچە گىدەيدى .
— چىرايلىق ياسىنىپ گالىستۇك تاقاپ ، چىمەندوپپا كىيىپ ،
مەن ئالىي مەكتەپنى پۈتتۈرگەن زىيالىي ، ئۇنۋانىم ئالىي ئىنژېنېر
دېسەڭ تېگىپتىمەن . ھۆ... ھۆ... زىيالىي ، ئىنژېنېر دېگەنمۇ
سەندەك بولامدۇ ، مەن ئۆلەي .

— ھېلى باكا جۇما ، مېنى ھاقارەتلىمە .
ئەمدى رەسمىي ئاچچىقى كەلگەن ئەر ئۇرۇش ئۈچۈن قولىنى
كۆتۈرۈپ بولۇپ ئۇرغىلى چىدىماي مۇشتۇمنى ، مۈرىسىگە
پاتۇرۇپ ئىتتىرىۋەتتى .

— ۋايىجان ، ۋاي مەن ئۆلدۈم ، ھەي قاتىل ، ھەي يۇندىخور
قاتىل ، مېنى ئۆلتۈرۈپ يەمسەن ، ۋايىجان ، ئۇردۇڭما ؟ ...
ئايال قۇلاقنى پاك قىلغۇدەك چىرقىراپ ، توۋلاپ ۋايىجانلاپ
كەتتى . سىرتتا تۇرۇپ بۇ ئاۋازنى ئاڭلىغانلار ، قوشنىلار : «خوتۇن
كىشىنىمۇ شۇنداق قاتتىق ئۇرغان بارمۇ ، بۇنى قانداق ئەر كىشى
دېگىلى بولسۇن» دېيىشىپ ئېرنى قارغاشتى . ئايالنىڭ بوغۇلۇپ
خىرقىراپ چىقىۋاتقان ئاۋازى ئادەمنىڭ يۈرىكىنى ئېزەتتى .
«كىرىپ ئاجرىتىپ قويايلى . ئاچچىقىدا يامان يەرگە ئۇرۇپ سېلىپ

بالانىڭ چوڭى چىقمىسۇن» دېدى قوشنىسىنىڭ ئايالى تېپىرلاپ ئولتۇرالمىي .

— غىت قىس . ئەر — خوتۇننىڭ ئىشىغا ئارىلاشما ، — دېدى ئېرى زەردە بىلەن .
ئايال كارىۋات ئۈستىدە تولغىنىپ قار — يامغۇر يىغلاۋاتقىنىدا ئەر ئۇنىڭ بېشىدا ھەم تاپا قىلغان ، ھەم يالۋۇرغان تەرزىدە گەپ ئاچتى :

— ۋاي ئوبدان خوتۇن ، جېنىم خوتۇن ، مەن بىر خۇش بولاي ، بۇنداق سەت چىرقىرماڭلار ، قوشنىلار ئاڭلىسا سەت تۇرىدۇ . مېنىڭ ئىككى پۇللۇق يۈزۈم قالمايدۇ . مەن نەدە سىلنى ئۇردۇم دەيمەن .

— تازا ئاڭلىسۇن ، ئاڭلىسۇن ، ھۇ ئۆلمەيدىغان سەت ئوغرى ، قېلىن ئوغرى ! سېنىڭ نەدە ئىككى پۇللۇق ئىناۋىتىڭ بارتى . ئۈرمىدىم دەپ تېنىۋالمايسەن ، تازا يىغلايمەن ، تازا... — ئايال تېخىمۇ قاتتىق ھۆڭرەپ يىغلىغىلى تۇردى . ئۇلارنىڭ ئۈچ ياشلىق بالىسىمۇ ئۇيقۇسىدىن ئويغىنىپ ئانىسىغا تەڭكەش بولۇپ يىغلىغىلى تۇردى . شۇ چاغدا ئۆيگە ۋىجىك ، قارىمۇتۇق ، مايىمۇن چىراي بىر ئەر كىردى :

— ۋاي يەنە نېمە بولۇشتۇڭلار ئاداش ؟ — دېدى ئۇ خىجىل بولغاندەك ئوڭايسىز ھالەتتە تۇرۇپ . ئەر ئۆزىنى كاپچىلاپ كەتتى :
— كۆر... كۆرمەمسەن ، ئاداش ، ما خوتۇننىڭ يوقىلاڭ ئىشقا ئادەمنىڭ سەپراسىنى ئۆرلىتىپ جېدەل قىلغىنىنى ، مانداق ئىتتىرىپ قويسام مېنى ئۇردۇڭ دەپ... —

— ھە ئۈرمىدىڭمۇ ، لامزەللە ؟ مانداق ئىتتىرىپ قويدۇم دەۋاتىسىنا ؟ يوقىلاڭ ئىشقا جېدەل قىلىۋاتىدۇ دەيسىنا ! سەن زىيالىي ، ئالىي مەكتەپنى پۈتتۈرگەن ، ئىنژېنېرلىق ئۇنۋانىڭ بار . ئايلىق ماڭاشىڭ قېنى نەگە كېتىدۇ ؟ ھەر ئايدا ماڭاشىڭ قېنى دېسە ، ئۇنى — بۇنى باھانە قىلىپ يوقىتىسەن . مېنى بىلمەيدۇ دەمسەن . سەن ئۇ باشلىق ، بۇ باشلىققا خۇشامەت قىلىپ توخۇدىن — توخۇ ،

بېلىقتىن - بېلىق ، ھەتتا يەيدىغان نان ، ئىشلىتىدىغان ئوتېشىغىچە ئۆيىگە توشۇيسەن . كېچە - كۈندۈز قولتۇقىدىن چىقمايسەن . ئۆز ئۆيىمىزگە بىر پۇڭ خەجلىمەيسەن . بالام نېمە يەۋاتىدۇ ، خوتۇنۇم ئۆيىنى نېمە بىلەن تۇتۇۋاتىدۇ ، دەپ ئويلايمۇ قويمايسەن . سېنىڭ شۇنچىۋالا مائاشىڭ خۇشامەتكە كېتىدۇ . ۋاي سەن خۇشامەت قىلمىساڭ كۈن ئالاماسەن ، ئەمىلىڭنى ئېلىۋېتىمدا ؟ ناھايىتى بىر گۈرۈپپا باشلىقى ئىكەنسەنغۇ شۇ . ئەمىلىڭدىن ئېلىۋەتسىمۇ سەن ئىلىم ئەھلى ، ئىنژېنېر بولغاندىكىن بىر كىشىلىك كۈن ئالالايسەنغۇ ! ئىدارەڭدىكى باشقىلار خۇشامەت قىلمايدىكەن ، يا ئۇلارنى ئىدارىسىدىن قوغلىۋەتمەپتۇ . بىر سنت مائاشى كەملەپ كەتمەپتۇ . يەنە شۇلارمۇ بىر كىشىلىك جاھاندارچىلىق قىلىۋېتىپتۇغۇ . ھەممىسى ئالدىڭدا ھە - ھۇ دەپ قويغىنى بىلەن ، كەينىڭدىن مازاق قىلىپ كۈلىدىكەن ، تىللايدىكەن . ساڭا ھار كەلمىسە ، مەن ساڭا خوتۇن بولغاندىكىن مېنىڭ نومۇسۇم كېلىدىكەن . ھۇ... ھۇ...

ئايال ئەمدى رەسمىي ئۆكسۈپ يىغلاشقا باشلىدى . كىرگەن مېھمان ئوتتۇرىدا تەڭلىكتە تۇرۇپ قالدى .

— ماڭا قارىسلا ، سىلە ئاغىنىكەنلا ، مەن بىر جېنىمغا بۇ ئۆيىنى قانداق تۇتىمەن . قورسىقىدا ئۇمىچى بار دېسە راستمىكىن دەپتىمەن ، ئالىي مەكتەپتىنمۇ مۇشۇنداق يا ئىلىم ، يا ۋىجداننىڭ سۇنۇقى يوق ناچىنىس چىقامدا ھە ؟

مېھمان گەدىنىنى قاشلىدى .

— يەنە بۇ ئايلىق مائاشىنى ئېلىپلا جىڭ چۇجاڭ ئۈرۈمچىگە يىغىنغا بارىدىكەن ، مائاشىمنى يوللۇق تۇتىمەن دەيدۇ . ماقۇل خۇشامەت قىل ، ئەمدى شۇنچىۋالامۇ قىلامسەن ؟ ! گېلىڭغا يەپراق خۇشامەتچىلىك قىلمىساڭ ، ماغدۇرۇڭدىن كېتىپ يېتىپ قالارسەن ھەقاچان . مائاشىدىن بېرىدۇ دەپ خىيال قىلما ، ساڭا بېرىدىغان بىر سنتمۇ يوق . كىمگە خۇشامەت قىلغان بولساڭ شۇنىڭ يالقىنى يالا . مائاشىمنى بالا بىلەن خەجلەيمەن . ساڭا بېرىدىغان بىر قاچا

ئاشمۇ يوق. كىمالە كىمالە؟ نەپەس نەپەس، نەپەس — ھاي... ھاي... بۇ بەك ئېشىپ كەتتى، — دېدى مېھمان. ئەر ئۆزىنىڭ ھىمات تاپقىنى ئۈچۈن دەررۇ بېشىنى كۆتۈردى ۋە مېھماننىڭ يېڭىدىن تارتىپ تۇرۇپ سورىدى: — ئاداش، سەن مېنىڭ جان دوست ئاغىنەم، شۇنداقما؟ ئەر مېھمان بېشىنى لىڭشىتتى. — نەپەس نەپەس، نەپەس نەپەس.

— سەن خوتۇنغا چۈشەندۈرۈپ قويساڭ. مەن مۇشۇ قېتىم شۇ ئادەمنى بىر ئۆزىتىۋېلىپ، ئۇنىڭدىن كېيىن دىققەت قىلسام بولىدىمۇ؟ بۇنداق دېسەم باشقىچە ئويلاپ قالما. يېقىندا مېنى ئىنژېنېر بۆلۈمىنىڭ باشلىقلىقىغا ئۆستۈرمەكچىدى دېگەن. ئەمدى باشلىق ماڭا خەيرخاھلىق قىلىۋاتقاندا بۇنچىلىك يارشىقىنى قىلمىسام بولامدۇ دېسەن.

ئۇ بويىنى قىسقان ھالدا سائىتىگە قاراپ چۆچۈپ كەتتى. — ۋوي ئايروپىلان ئۇچۇشقا ئەللىك مىنۇت قاپتۇ. سەن خوتۇنغا چۈشەندۈرگەچ ئوبدان بىر نەسىھەت قىلىپ قوي، ئوبدان ئاداش. مەن سەندىن بىر خۇش بولۇپ قالاي. بۇ ئىشلىرىم بىلەن ھېچ كارى بولمايدىغان بۇ خوتۇننىڭ بۈگۈن ئۆزىچە بىكاردىن سۈركىشىپ جېدەل تېرىغىنىنى دېمەمسەن. ئەجەب ۋاقىتدا كېلىپ ئەسقاتتىڭ ئاداش، بولمىسا بۇ خوتۇندىن قۇتۇلۇپ بولغۇچە كېچىكىپ قالىدىكەنمەن. ماقۇل ئاداش، مەن ئۆزىتىپ قويۇپلا كېلىمەن.

ئەر شۇلارنى دەپلا ئاغىنىسىنىڭ گەپكە ئۆمەللىگەن ئاغزىغا قاراپ كۆزىنى قىسىپ قويۇپلا چاپىنىنى كىيىشكە ئۈلگۈرمەي كۆتۈرۈپ، يۈگۈرگەنچە ئىشكىنى گۈم قىلىپ يېپىپلا چىقىپ كەتتى. ئىشك ئۆزلۈكىدىن ئېتىلىپ قالدى. ئايال ۋارقىرىدى: — ھەي لامزەلە، نەگە بارىسەن؟ خېتىمنى بەر دەيمەن!

بۇنىڭغا ئېرىنىڭ يۈگۈرۈپ پايپاسلاپ يىراقلاپ كەتكەن ئاياغ تاۋۇشىدىن باشقا جاۋاب بولمىدى. ئايال چۇۋۇلغان چاپلىرىنى تۈزەپ ئەر مېھمانغا قاراپ پىخىلداپ كۈلدى: